

care n-a împins-o la expresii de violență lipsite de artisticitate. *Tigrul* este o transpunere scenică în care actorii au fost pe deplin ajutați să realizeze un recitativ pe o partitură deosebit de dificilă.

Și acum, despre actori. Aș vrea să vorbesc întâi despre realizarea Ilenei Predescu, din piesa lui Schisgal. Este de reținut, la această înzestrată actriță, talentul ei de a pune surdina chiar violențelor din text, spre a obține un efect mai profund asupra spectatorului, care ar putea fi uneori tentat să se oprească la suprafața unei replici. Trăsăturile de caracter ale personajului ei dezvăluie date profunde, credibile și dăruite cu vigoare. O acompaniază cu un talent deosebit tânărul debutant în teatru ca și în film, Ștefan Iordache, căruia un singur element i-ar putea fi reproșat: imperfecta dicțiune pe alocuri,

care scapă atât actorului cât și regizorului, dar nu și spectatorului.

Sandu Sticlaru, cu virtuozitatea-i atât de cunoscută, din păcate n-a avut aici replicantul care să-i tempereze pornirea spre demonstrația solistică. Dar înfăptuirea lui nu este mai puțin meritorie. Mircea Anghelescu ne surprinde prin firescul pe care îl arboarează, chiar dacă sub el se ascunde o timorare proprie celor ce sînt desul de rar aduși în contactul cu publicul. Un actor discret și foarte prezent, chiar cînd nu are o bogată replică, este M. Heroveanu. Așa ne-a apărut el și în piesa lui Pirandello.

Doi pictori și un scenograf — Al. Ciucurencu, C. Piliuță și Dan Nemeșan — au asigurat, prin talentul lor consacrat, cadrul plastic al acestui experiment de teatru.

Mircea Alexandrescu

TEATRUL NAȚIONAL „I. L. CARAGIALE“

„ÎNȘIR-TE MĂRGĂRITE“ de Victor Eftimiu

Regia: Miron Niculescu. Decor și costume: Jules Perahim. Distribuția: Nicu Dimitriu (Alb-Împărat); Tanți Economu și Maria Voluntaru (Împărăteasa); Alfred Demetriu și Marin Negrea (Crainicul); Tina Ionescu și Viorica Petrescu (Maranda); Catița Ispas și Elisabeta Preda (Milena); Adela Mărculescu (Sorina); Florin Piersic (Făt-Frumos); Ioana Bulcă (Ileana Cosinzeana); Mitzura Arghezi (Floarea Soarelui); Emil Liptac și Liviu Crăciun (Zmeul Zmellor); Gr. Nagacevski (Buzdugan); Const. Rauchi și Dida Calimachi (Vrăjitoarea); N. Enache și Victoria Corciolov (Kunda); Mircea Cojan și Fifi Harand (Sura); Const. Stănescu și Cosma Brașoveanu (Păcală); I. Horațiu (Moș Toader); Costache Diamandi (Moș Dumitru); Ion Iliescu (Moș Marin); Petre Pătrașcu (Mitrea Geambașul); Adriana Piteșteanu și Zoe Gherasimat (Femeia); Didona Popescu și Catița Ispas (Fata); Draga Olteanu și Virginia Ciupagea (Băcița); Mihai Fotino și Gh. Popovici-Poenaru (Neam de Vodă); Igor Bardu (Voie-Bună); Liviu Crăciun (Țară-Bună); Nicolae Peraanu (Murgilă); C. Giura și Costache Diamandi (Ion Voevod); Cosma Brașoveanu și Const. Stănescu (Apă Dulce); Cosma Brașoveanu, Const. Stănescu și Cristian Babeș (Fluieră Vînt); Gh. Popovici-Poenaru și Victor Moldovan (Banul Scamă); Marian Hudac și C. Giura (Banul Pungă); Gh. Cristescu (Zorilă); Remus Giurgiu (Gerilă); Nicolae Pantazi (Banul Spadă).

Maeterlinck își făcuse prin *Pasărea albastră* o strălucită intrare în lumea plină de culori mirifice a copilăriei.

Și e limpede că el a înțeles misiunea înaltă a acestei literaturi cînd spunea:

„Pentru copii există aceleași obiective ca și pentru cei mari, numai că ele trebuie să fie expuse potrivit înțelegerii copiilor, fapt care formează una dintre cele mai importante laturi ale acestei probleme. Literatura pentru copii, deci și teatrul, trebuie să îmbogățească copiii cu cunoștințe, să lărgască cercul lor de a privi realitatea, purtînd copiii prin lumea ei vastă. Dar pentru acest lucru e ne-

voie ca lumea întregă să fie însuflețită.“

Cel mai bun scriitor pentru copii poate fi numai un poet cu suflet mare și o bogată fantezie. În copilărie, cea mai însemnată capacitate intelectuală, cea mai activă forță spirituală este fantezia. De aceea, în literatura pentru copii tot universul trebuie să fie însuflețit și luminat de jocul imaginației poetice. Literatura pentru copii trebuie să cuprindă o intensă viață artistică, „viața imaginilor“, „nuvela vie“, „drama vieții“; ea trebuie să se structureze pe un subiect bogat în dinamism.

De fapt, sînt folosite aceleași mijloace de reprezentare ca și în literatura pentru adulți, doar că în lite-

INTERPREȚI DIN SPECTACOL

văzuți de:

Silvan

Tanți Economu (Împărăteasa)

C. Rauțchi (Vrăjitoarea)

Nicu Dumitriu (Alb-Împărat)

Dida Calimachi (Vrăjitoarea)

Emil Liptac (Zmeul Zmeilor)

ratura pentru copii ele trebuie să fie amplificate, concentrate ca într-un focar.

Ocupîndu-se îndeaproape și de problemele artei destinate copiilor, Belinski afirma: „Trebuie ca pînă și piatra mută să vorbească cu glasul iubirii și al vieții, ca și firicelul din cîmp, pîrîiașul care șoptește, vîntul care adie încetîșor și fluturile care zboară din floare în floare...”

Și iată-l pe Victor Eftimiu, poetul deschizător de variate drumuri în dramaturgia noastră, pionier și al teatrului pentru copii, anunțînd, acum mai bine de 50 de ani, un titlu care avea să devină celebru: *Înșir-te mărgărite*.

Sensurile piesei sînt inițial adresate adulților; ea a fost însă văzută și de generații întregi de copii, iar atunci cînd a fost jucată ca piesă pentru copii, acestora li s-au alăturat spectatori maturi, fie pentru a-și reîmprospăta o amintire, fie pentru a saluta în partitura spectacolului o piesă care unește vîrstele. Era firesc.

Copilului îi este caracteristică curiozitatea pentru lucrurile viu colorate, extraordinare — și Victor Eftimiu a înțeles asta. Dar porțile minunatei împărății a basmului nu se închid niciodată, pentru nimeni... Mărturisită sau nu, atracția spre o lume fantastică, spre personaje de legendă, transfigurate prin poezie, rămîne sedimentată în memoria afectivă a fiecărui dintre noi. Povestea a învins timpul și, de la peripețiile lui Ulise pînă la invențiile fantastice despre cosmonauții care luptă cu balauri de pe planete ciudate, ea a afirmat totdeauna atotputernicia forțelor binelui, cinstea, curajul, dreptatea. Eroii basmului sînt legați între ei, ca niște cavaleri ai unei mese rotunde, prin credința într-un ideal drept.

În poveste — în basm — oamenii și-au circumscris totdeauna, într-un mod mai mult sau mai puțin metaforic, propriile lor idealuri și visuri, au îndrăznit să privească viitorul cu ocheanul fermecat, să gonească spre el cu cizmele de șapte poște...

Iată de ce n-a surprins și nu poate surprinde succesul basmului scenic. Compunînd și recompunînd pe marginea basmului popular, descifrînd din el adîncul său umanism, simburile luminos de realism în care se învâluie fabulosul, V. Eftimiu a creat o feerie care s-a asimilat aproape folclorului, așa cum se întîmplă cu o

bună romanță veche prezentă și azi pe buzele tuturor.

Înșir-te mărgărite este basmul ridicat pe scenă — basmul cu legile sale scrise și nescrise, amestec panoramic de comic și tragic, melodramatic și liric. Pentru că autorul a fost și este, în primul rînd, un poet, scenele piesei au devenit de-a lungul anilor balade de sine stătătoare („măr de aur...”), monoloage—poeme. Este ceea ce poate spori farmecul lecturii și reprezentației pentru publicul adult, care, dincolo de peripețiile dramatice, „ascultă” poezia la porțile basmului din care poetul a preluat în primul rînd veșnica năzuință spre bine și frumos. Revelator în această feerie e și caracterul complex, contradictoriu al mai tuturor personajelor, care nu urmează strict linia prestabilită a schemelor basmului — zmeul e neîmpăcat cu el însuși, febril, agitat, parcă ars de o patimă romantică, vrăjitoarea îmbină capacitatea imensă a răului cu o tandră afecțiune maternă etc. Basmul capătă astfel și suflul grandios și grandilocvent al romantismului, mereu generos.

În piesă, biruitor al timpului a rămas și limbajul dramatic, versul lui Victor Eftimiu, amplu în sonorități, cu inflexiuni de melodie, descriind cu virtuozitate arpegii și variații pe aceeași temă, adevărat elogiul teatral adus limbii romine: în acest sens, *Înșir-te mărgărite*, în afară de valoarea ei artistică, are și una istorică.

La Teatrul Național „I. L. Caragiale”, dincolo de scenă, o anume emoție putea fi descifrată și în sală, în care se aflau adunate laolaltă poate trei generații de spectatori, cei mai „vechi” dintre ei, cine știe, chiar martori ai premierei de acum cincizeci și trei de ani... E în această compoziție a publicului o dovadă a viabilității coloratei, suavei și sonorei piese *Înșir-te mărgărite*.

Fără îndoială, e dificil a aduce o nouă contribuție scenică după mai mult de opt sute de spectacole, în care s-au încercat atîtea formule regizorale și scenografice, stabilindu-se datele unei reprezentații tradiționale. Regizorul Miron Niculescu a pornit de la premisele unui spectacol a cărui componentă principală să fie tinerețea interpreților, într-un cadru dominat de elemente coregrafice, organic încorporate feeriei.

Există, în acest sens, numeroase momente izbutite, cu gradație dramatică (ingenioasa luptă dintre Zmeu și Făt-Frumos, toate „capitolele” ei mereu imprevizibile, scena pețitorilor, tablourile din cîmp etc. etc.); altele, însă, abuzul de mișcare dansantă (nu ireproșabil interpretată) dă senzația de monotonie. (Pentru că, deși semnată de Stere Popescu, coregrafia a deziluzionat, prin lipsă de originalitate și fantezie.)

Se remarcă grija pentru rostirea versului în dinamica acțiunii. Momentele de poezie dramatică (uneori neplăcut împinse spre un lirism dulceag, dincolo de tensiunea lor firească) ar fi trebuit mai consecvent alternate cu cele comice.

Miron Niculescu a ezitat de mai multe ori între a da spectacolului un larg caracter popular (poate de feerie națională) și de a-i conferi un stil modern, prin esențializarea la maximum a unor elemente de decor. În direcția acelorăși oscilații există încă un decalaj de „manieră” interpretativă între un actor și altul; de aceea, cîteodată formula spectacolului nedumerește.

Ritmul reprezentației este alert (aici feeria a cîștigat în coeziune, a devenit mai „strînsă”), dar, în evoluția ansamblului, el ar fi putut fi totuși variat mai mult, cu un plus de fantezie și de farmec de inspirație populară, element, cred, indispensabil piesei lui Victor Eftimiu. În acest sens, o contribuție esențială au adus-o costumele lui Jules Perahim (de inspirație populară), surprinzătoare prin comentariul umoristic, care însoțește un personaj sau altul. Defilarea pețitorilor devine astfel o adevărată „paradă etnografică”, descrisă cu gust, luminînd momentul prin efecte polichrome bine gîndite. De semnalat este grija acordată *materialului* din care sînt confecționate costumele.

Poate există un decalaj între tendința de esențializare prezentă mai ales în decor, în schema de linii curbe ce încheagă pe scenă un fel de planetariu de vis, și jocul uneori prea încărcat al interpreților, care nu s-au adaptat spațiilor deschise de Perahim.

Dintre interpreți, Nicu Dimitriu a fost un admirabil Alb-Împărat, moșneag autentic, compus cu finețe și haz, în ipostazele sale de bonomie și senectute. Florin Piersic a adus în scenă

tonica sa prezentă, cu o siluetă demnă de un Făt-Frumos; actorului nu i s-ar putea recomanda nimic altceva decît o și mai precisă stăpînire a dicțiunii și emisiei vocale.

Zmeul a căpătat un profil romantic, în compoziția nervoasă, marcînd căutări creatoare, a lui Emil Liptac. Interpretarea acestuia a reușit să sugereze un personaj complex, în căutarea unei imposibile fericiri anti-umane, uneori prea contorsionat.

C. Răuțchi a preluat tradiția vrăjitoarelor în travesti, cu bune momente compoziționale, dar cu un abuz de procedee vocale, înecîndu-și eroina — chiar cînd nu trebuia — în ridicol. În același rol am reîntîlnit-o, după o pauză scenică, pe artista Dida Calimachi, mesager sobru, cu o dicțiune impresionantă, al școlii clasice a Teatrului Național. În sfîrșit, dintre cei doi interpreți ai lui Păcală (C. Stănescu și Cosma Brașoveanu), ambii aducînd pe scenă reale personalități comice, Cosma Brașoveanu a interpretat cu o vervă deosebită scena în care se povestește moartea Zmeului. Din păcate, unele roluri bărbătești importante nu au fost aduse la împlinire artistică — mai ales în ceea ce aveau ele ca farmec și optimism (Buzdugan, Voie-Bună, Țară-Bună etc.); astfel, spectacolul a fost sărăcit de forța unor pionieri cu rol principal în realizarea spiritului de autentic spectacol popular.

Adela Mărculescu a căutat să atribuie Sorinei o grație ușor romantică, livrescă, subliniind printr-o permanentă mișcare coregrafică, înzestrînd astfel cu date originale eroina și investind versul cu o caldă muzicalitate; ea urmează doar a se feri de primejdia unor monotonii ușor dulcege. Tina Ionescu, Ioana Bulcă, Mitzura Arghezi s-au preocupat de eleganța versului și a mișcării, încadrîndu-se în atmosfera de feerie, în timp ce Didona Popescu și Catița Ispas au compus, fiecare cu o altă personalitate, cîte o șagălnică și istețată fată de țară.

Viața scenică lungă a acestei feerii dă posibilitatea unor retușuri și înnoiri permanente în spectacol. Ne place să credem că regizorul Miron Niculescu va mai reveni asupra lui, pentru ca textul lui Victor Eftimiu să capete în reprezentație întreaga strălucire a miraculoasei sale tinereți.

Al. Popovici